

พิชิตค่าเช่าซื้อ

ผู้ให้เช่าซื้อ มีสิทธิเรียกค่าขาดราคาได้หรือไม่

พรเทพ ทวีภาคธน

ทนายความ

Uระโยชนของการทำสัญญาเช่าซื้อ คือ การที่ผู้เช่าซื้อสามารถผ่อนชำระค่าเช่าซื้อเป็นงวดๆ ได้ และในขณะที่ตนได้ใช้หรือได้รับประโยชน์จากทรัพย์สิน และมีโอกาสได้ไปซึ่งสิทธิในทรัพย์สินนั้น เมื่อผ่อนชำระครบตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ ส่วนผู้ให้เช่าซื้อซึ่งเป็นคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งที่จะได้รับประโยชน์อันเรียกว่าค่าเช่าเป็นการตอบแทน จนกว่าผู้เช่าได้ชำระค่าเช่าซื้อครบถ้วน และยังได้ดอกเบี้ยจากการผ่อนชำระอีกส่วนหนึ่งด้วย สัญญาเช่าซื้อจึงได้รับความนิยมน้อยกว่าการขาย ไม่จำกัดเพียงการทำสัญญาเช่าซื้อระหว่างเอกชนกับเอกชนเท่านั้น แต่ครอบคลุมไปถึงการประกอบกิจการค้าที่ผู้ประกอบการธุรกิจ โดยมากมักเป็นบริษัทไฟแนนซ์ ที่ได้นำทรัพย์สินออกให้ผู้บริโภคเช่าซื้อ โดยเฉพาะการเช่าซื้อรถยนต์ และรถจักรยานยนต์ ดังจะเห็นได้จากประกาศของคณะกรรมการว่าด้วยสัญญา เรื่องให้ธุรกิจเช่าซื้อรถยนต์ และรถจักรยานยนต์ เป็นธุรกิจที่ควบคุมสัญญา พ.ศ. 2561

ที่กำหนดหลักเกณฑ์ และสาระสำคัญสำหรับธุรกิจเช่าซื้อรถยนต์ และรถจักรยานยนต์ไว้

เพื่อให้ผู้บริโภคในฐานะผู้เช่าซื้อได้รับความเป็นธรรมมากยิ่งขึ้น เพิ่มเติมจากหลักการเช่าซื้อตามประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์ ถึงแม้จะมีประกาศคณะกรรมการฯ ดังกล่าว แต่การฟ้องร้องต่อศาลขอให้ศาลพิพากษาบังคับตามสัญญาเช่าซื้อก็ยังคงมีอยู่เป็นจำนวนมากในแต่ละปี ซึ่งหนึ่งในประเด็นข้อพิพาทเกี่ยวกับคดีเช่าซื้อ คือการเลิกสัญญาเพราะผู้เช่าซื้อผิดนัดไม่ชำระค่าเช่าซื้อ คือเมื่อผู้เช่าซื้อผิดนัดไม่ชำระเงินสองคราวติดๆ กัน หรือกระทำผิดสัญญาในข้อที่เป็นส่วนสำคัญตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 574 วรรคหนึ่ง หรือผิดนัดชำระค่าเช่าซื้อรายงวดสามงวดติดๆ กัน และผู้ให้เช่าซื้อไม่มีหนังสือบอกกล่าวผู้เช่าซื้อให้ชำระเงินรายงวดที่ค้างชำระนั้นภายในเวลาอย่างน้อยสามสิบวันแล้ว แต่ผู้เช่าซื้อกลับละเลยเสียไม่ปฏิบัติตามหนังสือบอกกล่าวนั้น ตามประกาศคณะกรรมการว่าด้วยสัญญา เรื่องให้ธุรกิจเช่าซื้อรถยนต์ และรถจักรยานยนต์เป็นธุรกิจที่ควบคุมสัญญา พ.ศ. 2561 ข้อ 4 (4) จนเป็นเหตุให้ผู้ให้เช่าซื้อบอกเลิกสัญญา ส่งผลให้สัญญาเช่าซื้อสิ้นสุด ผู้ให้เช่าซื้อในฐานะเจ้าของทรัพย์สินชอบที่จะกลับเข้าครอบครองทรัพย์สิน รวมถึงมีสิทธิติดตามเอาทรัพย์สินของตนคืนได้ตามประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์ มาตรา 1336

ข้อเท็จจริงมีปัญหาให้ต้องพิจารณาว่า ถ้าผู้เช่าซื้อผิดนัดไม่ชำระค่าเช่าซื้อ ซึ่งผู้ให้เช่าซื้ออาจใช้สิทธิบอกเลิกสัญญาได้ตามเงื่อนไข แต่ยังไม่บอกเลิกสัญญา ในระหว่างนั้นผู้เช่าซื้อได้ส่งมอบรถยนต์ที่เช่าซื้อ โดยผู้ให้เช่าซื้อรับไว้ และในขณะรับมอบไม่ได้โต้แย้งหรือเรียกเงินค่างวดที่ค้างชำระจนถึงวันที่ส่งมอบรถ ต่อมาเมื่อนำรถออกขายทอดตลาดแล้ว ได้ฟ้องเรียกเงินค่าขาดราคาจากผู้เช่าซื้อตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในสัญญา จึงมีปัญหาถามว่า ผู้ให้เช่าซื้อที่มีสิทธิเรียกค่าขาดราคาจากผู้เช่าซื้อได้หรือไม่ ประเด็นดังกล่าวนี้ ศาลฎีกาได้ตัดสินไว้ว่า กรณีดังกล่าวเป็นการสมัครใจเลิกสัญญาต่อกันโดยปริยาย ผู้ให้เช่าซื้อไม่มีสิทธิเรียกค่าขาดราคาอันเป็นค่าเสียหายตามข้อตกลงในสัญญาได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4607/2562 แม้จำเลยที่ 1 ผู้ให้เช่าซื้ออาจบอกเลิกสัญญาโดยส่งมอบรถยนต์ที่เช่าซื้อคืนแก่โจทก์ตามข้อตกลงในสัญญาเช่าซื้อ ที่ให้สิทธิผู้เช่าซื้อบอกเลิกสัญญาเสียเมื่อใดก็ได้ โดยผู้เช่าซื้อจะต้องคืนและส่งมอบรถยนต์ในสภาพที่ซ่อมแซมเรียบร้อย และใช้การได้ดีในสภาพเช่นเดียวกับวันที่รับมอบรถยนต์ไปจากเจ้าของพร้อมทั้งอุปกรณ์ และอะไหล่ทั้งหมดให้แก่เจ้าของ ณ สำนักงานของเจ้าของ แต่ข้อสัญญายังระบุเงื่อนไขต่อไปอีกว่า “และชำระเงินทั้งปวงที่ถึงกำหนดชำระหรือเป็นหนี้ตามสัญญาที่อยู่ในเวลานั้นทันที..” แสดงว่ากรณีที่เจ้าจะถือว่าเป็นการเลิกสัญญาตามข้อสัญญาเช่าซื้อดังกล่าวก็ต่อเมื่อจำเลยที่ 1 ต้องส่งมอบรถยนต์ที่เช่าซื้อคืนโจทก์ พร้อมกับชำระเงินทั้งปวงที่ถึงกำหนดชำระหรือเป็นหนี้ตามสัญญาอยู่ในเวลาที่ส่งมอบรถยนต์ที่เช่าซื้อคืนด้วย แม้จำเลยที่ 1 ส่งมอบรถยนต์ที่เช่าซื้อคืน

แก่โจทก์แล้ว แต่ไม่ปรากฏว่าจำเลยที่ 1 ได้ชำระเงินทั้งปวงที่ถึงกำหนดชำระหรือเป็นหนี้ตามสัญญาแก่โจทก์ทันที อันเป็นการปฏิบัติตามข้อตกลงในสัญญาเพื่อใช้สิทธิเลิกสัญญา จึงยังถือไม่ได้ว่าเป็นการบอกเลิกสัญญาตามสัญญาเช่าซื้อ ที่จะทำให้โจทก์มีสิทธิเรียกค่าเสียหายเป็นค่าขาดราคาตามข้อตกลงในสัญญาได้ ทั้งพฤติการณ์ที่จำเลยที่ 1 ส่งมอบรถยนต์ที่เช่าซื้อคืนแก่โจทก์ โดยไม่ปรากฏข้อโต้แย้งของโจทก์ถือว่าโจทก์ และจำเลยที่ 1 ส่งมอบรถยนต์ที่เช่าซื้อคืนแก่โจทก์ โดยไม่ปรากฏข้อโต้แย้งของโจทก์ ถือว่าโจทก์ และจำเลยที่ 1 ต่างสมัครใจเลิกสัญญาต่อกันโดยปริยาย โจทก์ไม่มีสิทธิเรียกค่าขาดราคาอันเป็นค่าเสียหายตามข้อตกลงในสัญญาเช่าซื้อ

บทสรุปสังคาย การเลิกสัญญาเช่าซื้อที่ผู้ให้เช่าซื้อที่มีสิทธิที่จะเรียกค่าขาดราคาได้นั้น ผู้เช่าซื้อต้องผิดสัญญาค้างชำระค่าเช่าซื้อสามงวดติดกัน และผู้ให้เช่าซื้อต้องมีหนังสือบอกกล่าวผู้เช่าซื้อให้ชำระเงินรายงวดที่ค้างชำระนั้นภายในเวลาอย่างน้อยสามสิบวันแล้วเมื่อละเลยไม่ปฏิบัติตามหนังสือทวงถามนั้น ผู้ให้เช่าซื้อที่มีสิทธิฟ้องเรียกค่าขาดราคานั้นได้ หรือกรณีที่เจ้าจะอ้างการเลิกสัญญาตามเงื่อนไขในสัญญา ที่ให้สิทธิผู้ให้เช่าซื้อเรียกค่าขาดราคาได้นั้น ต้องได้ความว่าเมื่อผู้เช่าซื้อส่งมอบรถยนต์คืนแล้ว ได้ชำระค่าเช่าซื้อที่ค้างชำระให้กับผู้ให้เช่าซื้อ จึงจะถือว่าเป็นการเลิกสัญญาตามเงื่อนไขในสัญญาที่ให้สิทธิผู้ให้เช่าซื้อจะเรียกค่าขาดราคาได้ ตามฎีกาข้างต้นไม่ปรากฏว่าได้มีการชำระหนี้ดังกล่าว และไม่มีการโต้แย้ง ผู้ให้เช่าซื้อกลับรับมอบรถคืนโดยไม่ได้มีการโต้แย้งในเรื่องดังกล่าวไว้ จึงถือเป็นการเลิกสัญญาโดยปริยาย จึงไม่อาจอ้างว่าเป็นการเลิกสัญญาตามเงื่อนไขในสัญญาที่จะเรียกค่าขาดราคาได้